

SPÅNAT & TRYCKT

Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch. Medlemstidning för GS Avdelning 4 Västra Götaland

Nr 1 • 2024

Vårvinter, äntligen går det mot vår. Det har varit en hård och lång vinter på så många sätt. Dels har vintern i sig varit ovanligt lång och kall med allt vad det innebär. Dels har våra branscher, framförallt träbranschen, drabbats av vad som nästan kan sägas vara en kollaps. Många medlemmar i GS har blivit varslade och uppsagda från sina arbeten. Inflation och höga räntor. Men med vår och sommar i sikte ser vi ljuset i tunneln? Det måste vi tro på! Det är mycket som händer i GS och i vår avdelning i Västra Götaland. **Trevlig läsning!**

LEDAREN

Frustration är nog rätt ord, och känslan av maktlöshet som genomsyrar hela kroppen. Inom träindustrin fortsätter krisen att rasa med varsel och konkurser som blir till en dyster verklighet. Vanligtvis brukar kriser komma och gå. Politiska åtgärder kan vidtas för att mildra dess effekter och förbereda för en återhämtning när marknaden vänder uppåt. Men istället för att fokusera på lösningar, ser vi politiker som väljer att förminska problemen. Falska liberalen till lika arbetsmarknadsminister, Johan Persson, anklagar Socialdemokraterna för krokodiltårar när de uttrycker sin oro över konkurser och varsel.

Nyligen höll GS och Byggnads en manifestation på Sergels torg där över 18 000 namnunderskrifter överlämnades till regeringen. Bostadsminister Andreas Carlsson verkade vara någon annanstans, vilket är symboliskt för regeringens nonchalans gentemot branschens behov.

Han brukar försvara regeringen genom att säga att det förhöjda barnbidraget finns ju kvar. Det som dessutom infördes av den socialdemokratiska regeringen under pandemin. Även om ett förhöjt barnbidrag kan vara välkommet, är det inte en tillräcklig stimulans för att öka bo-

stadsbyggandet. Det är dags för regeringen att ta itu med de verkliga orsakerna till problemet. Hur kan vi förmedla vår verklighet till makthavare som verkar ointresserade av att lyssna? - Inför korttidsarbete MED STATLIGT STÖD riktat mot träindustrin och byggindustrin! Detta har GS tillsammans med vår motpart Trä- och Möbelföretagen (TMF). Som det ser ut i dag är alla byggsubventioner borta. Det som finns att tillgå är någon form av lyx-rot för de som har mycket pengar.

Under valrörelsen hörde vi Moderater, Sverigedemokrater, Kristdemokrater och Liberaler hylla Danmark för deras framgångar med att bekämpa gängkriminaliteten. Däremot verkar de inte vara lika intresserade av att lära av Danmark och andra europeiska länder, som har lyckats bekämpa inflationen samtidigt som de bygger bostäder. Sverigedemokraternas roll i detta är att blint stödja regeringen utan att erkänna den akuta krisen inom bostadsbyggandet och träindustrin. Vilket är livsviktigt för många av oss som bor på landsbygden. Det är dags för politikerna att leva upp till sina vallöften om att värna en levande landsbygd, och ge människor möjligheten att bo och arbeta där.

Själv känner jag en stark vanmakt över den nuvarande situationen. Även om valresultatet blev som det blev kan jag inte låta bli att undra om någon krona billigare bränsle och snus verkligen kan vara en tröst för alla de som har förlorat sina jobb, eller för de småsamhällen som står utan sin kanske enda arbetsplats – en arbetsplats som var avgörande för beslutet att bosätta sig just där.

*Henrik Brolin
Avdelningsordförande
Avdelning 4 Västra Götaland*

Ansvarig utgivare: Dan Strängby. Tel 070-319 06 81, dan.strangby@hotmail.com

Redaktion: Info/kommunikationsansvarig
Richard Hassel, richard.hassel82@gmail.com
Dan Strängby, dan.strangby@hotmail.com

Korrektur: Pernilla Lund

Du kan även kontakta redaktionen via epost direkt till avdelningen avdelning4@gsfacket.se

Tryck: Åtta.45 Tryckeri AB

Spånat & Tryckt är en tidning för medlemmar i GS avdelning 4 Västra Götaland. Syftet är att sprida information och skapa delaktighet bland medlemmarna. Upplagan är ca 7400 ex.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Tuffa tider **3**

Johan Danielsson **4**

Corex Bäckefors AB **7**

Fjällvandring, något för dig? **8**

Kollektivavtalets egna dag **11**

Nordan i Tanumshede **12**

Årsmöten **14**

Bygg bort krisen **16**

TUFFA TIDER I TRÄBRANSCHEN

Att det har varit och fortfarande är tuffa tider för alla i träbranschen har väl knappast undgått någon. Varslen har varit många och faktum är att var nionde GS medlem som arbetar på träindustriavtalet har blivit varslade om uppsägning.

Varslen har varit som allra värst i Småland, men vår avdelning har också blivit hårt drabbad. Götene Hus, Vedum Kök, Nobia, Nordan är några exempel på arbetsplatser som blivit drabbade. Det som hittills trots allt har varit positivt är att alla dessa varsel och uppsägningar än så länge inte lett till någon större arbetslöshet, detta kan man se via a – kassans register. De allra flesta får nytt arbete i en annan bransch. Nu finns det dock indikationer som tyder på att om dessa uppsägningar fortsätter så kommer GS medlemmar mötas av arbetslöshet.

GS tillsammans med fackförbundet Byggnads har tillsammans med Trä och möbelföretagarna TMF gjort stora ansträngningar att förmå vår regering att stötta dessa branscher. Det är ingen vanlig lågkonjunktur vi nu upplever, det är en bransch i nästan fritt fall. Sverige har dessutom ett stort behov av byggande, på alla fronter. Ett statligt stöd om korttidsarbete, liknande det vi såg under

Coronapandemin vore en minst sagt välmotiverad åtgärd. GS har föreslagit en mängd olika åtgärder som skulle vara fullt möjliga att genomföra för regeringen, samtal har förts med både bostad och finansministern, men än så länge har regeringen valt att inte göra någonting.

Så tuffa tider kräver tuffa beslut! Trä och möbelföretagarna TMF och GS har kommit överens om en uppgörelse om korttidsarbete UTAN statligt stöd. Avtalet har ett starkt stöd på lokal överenskommelse samt skrivningar hur man kan frigöra sig från avtal. Den stora skillnaden mot de avtal på korttidsarbete MED statligt stöd som GS har sedan tidigare är att det endast finns EN nivå av nedgång i arbetstid och lön. Dessutom är semester och även arbetstidsförkortningen opåverkad trots en nedgång av arbetstid. Skillnaderna mot IF Metalls avtal om korttidsarbete utan statligt stöd är i huvudsak det som vi kallar för viktning. IF Metalls avtal innebär en lika fördelning vid

nedgång i lön som i arbetstid, minus tolv procent i lön och alltså minus tolv procent i arbetstid. För GS medlemmar på träavtalet blir det istället minus tolv procent i lön och minus tjugo procent i arbetstid. IF Metalls avtal är dessutom löpande medan GS avtal gäller som allra längst till sommaren 2025 med tre månaders uppsägning på central nivå. På lokal nivå är uppsägningstiden sju dagar om inte en lokal överenskommelse säger något annat. Observera att detta avtal alltså endast gäller de GS medlemmar som omfattas av Träindustriavtalet.

Om och när ett lokalt korttidsavtal ska träffas med arbetsgivaren så måste avdelningens ombudsmän kontaktas och rådfrågas. Framtiden får visa hur detta kommer att landa. Förhoppningsvis tar regeringen sitt förnuft till fänga så att avtalet aldrig behöver användas!

Dan Strängby

AVTALET I KORTHET:

- Avtalet kräver lokal uppgörelse. De lokala parterna ska noga analysera företagets ekonomiska situation på kort och lång sikt och få tillräcklig information för att kunna ta ställning till om en överenskommelse är rimlig och vilka konsekvenser den får.
- Lön och andra ersättningar sänks med 12 %. Arbetstiden sänks med 20 %.
- En överenskommelse gäller i upp till 10 månader. Om korttidsarbete ska pågå längre krävs en ny överenskommelse.
- Överenskommelsen ska tydligt reglera vilka som omfattas, om någon undantas, under vilken period den gäller samt hur arbetstiden förläggs.
- Lokal överenskommelse har en uppsägningstid på 7 dagar om inget annat avtalas.
- Semester, semesterintjänade och ATK ska inte påverkas.
- Korttidsarbete utan statligt stöd kan påverka den sjukpenninggrundade inkomsten (SGI) och a-kasseersättning.

Johan Danielsson

I samband med GS förbundsmöte i Stockholm fick vi en pratstund med LOs toppkandidat i Europaparlamentsvalet, Johan Danielsson. Johan har tidigare suttit som Europaparlamentariker i drygt två år för Socialdemokraterna. Han har även en tid bakom sig som statsråd i Magdalenas Anderssons regering som bostadsminister och även som biträdande arbetsmarknadsminister. Johans långa bakgrund är facklig där han arbetat på LO i över tio år. Nu hoppas han bli Europaparlamentariker igen med stöd från GS facket och de andra förbunden inom LO.

Du har ju hunnit med väldigt mycket under kort tid, vad har varit allra mest inspirerande?

Ja, det är sant, det har ju gått undan på många sätt. Det är kul att få göra nya saker. Framförallt är det kul att vi har lyckats åstadkomma en hel del politiskt. I Europaparlamentet hann vi på mina två år få på plats helt nya regler på den europeiska vägtransportmarknaden. Nu måste det vara svenska kollektivavtal om du kör inrikestransporter i Sverige. Vi lyckades få på plats en europeisk nollvision för dödsolyckor på arbetet. Även under tiden i regeringen så tyckte jag att vi levererade, inte minst kopplat till arbetet mot arbetslivskriminaliteten. Vi hade ju, till skillnad från nuvarande regering också en politik för bostadsbyggande. Det har varit kul att få vara med att påverka i den riktning som faktiskt den facklig-politiska samverkan har lovat att vi ska göra.

Under din dragning här på mötet talade du om att valet handlar om "tre ben". Kan du utveckla det?

Jag tror att när vi nu går till europaparlamentsval den 9 juni i år så är det tre saker vi kommer att behöva hantera i

den facklig-politiska valrörelsen. Det första är ju en kamp mot den växande arbetslivskriminaliteten. Där ska vi använda EU-samarbetet för att göra det svårare för de här företagen att fuska. Att vi tar fast fler av fuskarna och att vi sedan faktiskt straffar dom hårt när vi väl har tagit fast dom. Så att "affärsmodellen" helt enkelt faller. Det är det första benet. Sedan tror jag att vi också behöver adressera frågan om hur vi skapar och garanterar billig el och gröna jobb. Annars kommer vi inte att klara klimatomställningen så att den funkar för vanligt folk. Sedan kommer ju tyvärr det här EU valet även att behöva handla om demokrati, om grundläggande rättigheter. Hur vi står upp mot de krafter som faktiskt vill splittra oss i en tid då vi behöver ett EU som håller samman mot Ryssland i kriget mot Ukraina, som står upp för demokratin och grundläggande rättigheter inklusive fackliga rättigheter. Jag skulle vilja påstå att kampen för demokrati på många sätt är en facklig överlevnadsfråga.

Du nämnde att EU har infört ett system där de som bryter mot GDPR får ytterst kännbara straff medan de som bryter mot exempelvis arbetsmiljön knappt får några straff alls, hur kunde det bli så?

Det är vansinne. Det är precis som du säger, vi har sanktioner som är kopplade till GDPR och dataskyddsförordningen som är mycket omfattande. Idag har vi alltså en situation där det riskerar att bli dyrare för ett företag som tappar bort maillistan än för ett företag som utsätter sina anställda för livsfara. Det är klart att det är oacceptabelt. Vi måste ändra på det efter valet. Vi ska se till att återspeg-

la sanktionsavgifterna kopplade till GDPR i arbetsmiljölagstiftningen och även i arbetsrättslagstiftningen. Så att det blir dyrt för företag att bryta mot de reglerna.

Vad har Tidöpartierna för inställning till de här frågorna?

Generellt sett, kopplat till de här tre benen som jag ser framför mig i valrörelsen så är det ju uppenbart att vi inte har dom på vår sida. Sedan de tog över makten här i Sverige så har man helt stannat av satsningen mot den växande arbetslivskriminaliteten. De resurser vi hade beslutat att skjuta till har de nu stoppat. Vi ser också hur man istället för att gå in med mer pengar och ökat mandat till de fackliga skyddsombuden nu tillsätter utredningar med syfte att ta bort kopplingen mellan skyddsombuden och de fackliga organisationerna. Det är ju ett gigantiskt slag mot fackföreningsrörelsen, men också mot arbetsmiljöarbetet. Om det är någonting vi vet kring de här kriminella företagen så är det ju att de inte heller följer arbetsmiljööreglerna.

Under din tidigare tid som europaparlamentariker åstadkom du stora förbättringar beträffande cabotageregler som gett lastbilsförare en drägligare tillvaro?

Jag hade ju förmånen att bli gruppleddare för oss europeiska Socialdemokrater i transportutskottet i Europaparlamentet. På så sätt blev det jag som ledde gruppens förhandlingsarbete när vi skulle ta fram de här nya reglerna. De är i korthet en gigantisk seger för svensk och nordisk arbetarrörelse. Vi har nu helt nya regler på plats som säkerställer att om du ska

köra inrikestrafik i Sverige så ska det vara svenska kollektivavtal. Huvudregeln är dessutom att bilen ska registreras här, skatt ska betalas här, vi har förbjudit den ordinarie veckovilan i hytten för att få bort de här uppställningsplatserna som vi har runt om i Sverige där människor bor månader i sträck. Så lagstiftningspaketet blev en gigantisk framgång för oss. Det som återstår nu är ju att se till att reglerna efterlevs. Det gör dom ju inte. Människor bor fortfarande längs våra vägar. De här reglerna implementerades och genomfördes i Sverige för lite drygt ett år sedan. Så nu är det den här regeringens ansvar att se till att vi får en yrkestrafikinspektion på plats, att vi lägger till tillräckligt mycket resurser så att de här reglerna efterlevs och att vi får bort skitföretagen från våra svenska vägar. Då kan man konstatera att Sverigedemokraten Tomas Morell från Skövde som varit mycket aktiv i riksdagen i många år där han har påtalat de här problemen, nu har blivit helt tyst. Nu när SD leder regeringen och inte tillför en enda sekun för att få stopp på det här fusket hör man inte ett knyst från honom. Men nu är det deras ansvar att se till att de här reglerna efterlevs.

Vid Europaparlamentsvalet förra gången röstade 55 procent av svenskarna, samma procenttal som GS medlemmar. I riksdagsvalet var valdeltagandet 84,2 procent. Vad ska vi göra för att öka valdeltagandet i europaparlamentsvalet? Det är ju egentligen ett lika viktigt val?

Ja, det är ett oerhört viktigt val. Att 55 procent av GS medlemmar röstade i förra valet är oerhört imponerande i ett LO – perspektiv där snittet ligger på 38 procent. Men det är ju en bit kvar till akademikerna i SACO där över 80 procent deltog i valet. Det är klart att det här är ju ett sätt där vi i LO-kollektivet kastar bort vårt inflytande när vi inte röstar. Det är ju frågor som påverkar hur vi har det på jobbet, hur vi har det i vår vardag. Det är naturligtvis extremt viktigt att alla deltar, att alla går och röstar och utnyttjar sin demokratiska rätt. Det betyder ju något på riktigt, men också att göra upp med den här

idén om att det är en kunskapsställning. Det vanligaste svaret man får när man frågar om varför du inte röstade i europaparlamentsvalet, är att ”jag kan inte tillräckligt”. Det har ju alltid varit ett sätt att hålla tillbaka arbetarklassen, eller hur? Det finns ju inte en manlig akademiker som tror att han kan för lite för att göra någonting överhuvudtaget. Alla har rätt och bör vara med och ta sitt ansvar och påverka vilken väg det europeiska samarbetet ska ta vägen. Europa valet handlar om politik, inte om hur EU-institutionerna funkar eller hur en EU-lag blir till. I Bryssel diskuteras samma frågor som här hemma. Ska vi låta SD eller socialdemokrater styra utvecklingen? Det är det vi har att förhålla oss till.

Ja, GS gjorde ju en egen undersökning som bekräftar precis det du säger. En stor andel av de tillfrågade sa att de var dåligt insatta. Vad kommer det sig tror du? Har arbetarrörelsen misslyckats att tala om hur viktigt det här valet är?

Ja, till viss del. Men också för att vi ofta fastnar i att förklara EU samarbetet, hur lagstiftningsprocessen ser ut, vad händer efter ett lagstiftningsförslag har presenterats. Så låter det ju inte inför ett riksdagsval, eller hur? Då pratar vi ju istället om att vi har en arbetsmiljölagstiftning som är så usel så att det i Europa varje år dör 100 000 arbetare i cancer. För att man har gått till sitt jobb och blivit exponerad för en mängd farliga ämnen. Det är oacceptabelt, det måste vi sätta stopp för. Det är den typen av frågor som vi

måste börja tala om även inför europaparlamentsvalet. Inte hur en konstig lagstiftningsprocess ser ut.

Just de här frågorna om cancerogena ämnen på arbetsplatser är något som har engagerat dig tidigare?

EU sätter gränsvärden på cancerogena ämnen på arbetsplatsen. Det är bra, men det är alldeles för få ämnen som har gränsvärden. Det är därför som så stora grupper av människor fortfarande dör på grund av att man har gått till jobbet. Det vi ska försöka få till under nästa mandatperiod är att få gränsvärden på plats på åtminstone 23 nya ämnen. Att vi också skärper gamla gränsvärden som har visat sig vara alldeles för höga. Under den här mandatperioden nådde vi inte riktigt lika stora framgångar som vi gjorde på vägtransportmarknaden, men vi har, med den lagstiftning som jag har

varit ansvarig för, fått gränsvärden för ytterligare fyra ämnen. Vi tvingade också EU kommissionen att komma tillbaks med en handlingsplan hur man ska nå de här 23 ämnena. Det är det som vi nu ska se till att det blir verklighet under nästa mandatperiod.

Jag läste i en artikel att en sosse alltid är en sosse oavsett om hen sitter i Bryssel eller Stockholm och att de så klart gällde andra partier också. Hur märker en vanlig GS medlem skillnaden på om Moderaterna/SD styr kontra Socialdemokraterna?

Det är en bra utgångspunkt när man funderar på hur man ska rösta i det här valet, att är man Socialdemokrat i Sverige så är man sannolikt också mer intresserad att skicka Socialdemokrater även till Bryssel. Men sedan är ju också många gånger skillnaden avgrundsdjup i hur vi ser på EU-samarbetet. Framförallt när vi ser på den europeiska arbetsmarknaden. På vilket sätt vi ser att företag ska kunna utnyttja den fria rörligheten. Där hade Moderaterna för några år sedan en europaparlamentariker som drev tesen om att eftersom vi importerar kylskåp från Kina som produceras av arbetskraft som har lägre löner och sämre arbetsvillkor än vad vi har, så måste vi också acceptera att vi impor-

terar billig arbetskraft till Sverige. Lastbilschaufförer, byggnadsarbetare, skogsarbetare som arbetar med lägre löner och sämre arbetsvillkor. Det är ju i grunden sjukt att man som moderat europaparlamentariker inte kan göra skillnad på en människa och ett kylskåp. I praktiken är det ju det som det handlar om, att när människor rör sig över gränserna så kan vi inte betrakta det som varor, utan att det är människor som rör sig över gränser och att det är människor som har rättigheter. Vi kan inte tolerera lönekonkurrens på svensk arbetsmarknad. Det är ett exempel på en grundläggande ideologisk skillnad där de politiska partierna skiljer sig åt. Så det är viktigt att gå och rösta! Röstar man på socialdemokraterna

och kryssar mig så blir jag glad. Blir jag europaparlamentariker igen och ni har röstat på mig så kan jag i varje fall lova att ni har röstat på en kandidat som varje dag under de kommande fem åren kommer att göra allt för att få så stort genomslag som möjligt för de facklig-politiska prioriteringar som vi har kommit överens om i den här valrörelsen, tillsammans med GS facket och de andra övriga LO förbunden.

Tack Johan och stort lycka till!

Tack!

Intervjun med Johan Danielsson gjordes och sammanställdes av Dan Strängby

Du vet väl

att du kan förtidsrösta i EU valet redan från den 22 maj?

COREX BÄCKEFORS AB

Corex är en av de världsledande aktörerna inom tillverkning av kartonghylsor till pappersindustrin. Fabriken ligger i Dalsland och har funnits sedan 1950-talet. Det arbetar 32 personer på golvet och totalt är vi 38 anställda.

Jeanette Karlsson kämpar med hylsor högt upp.

Hur tillverkar man en hylsa?

Det är egentligen ingen avancerad process, men givetvis ligger det ett hantverk bakom.

Maskinerna består av två vagnar som står i vinkel till varandra. Pappret går sedan in i en bana genom ett bad av vattenglas, sedan genom knivar som skrapar av överflödigt vattenglas. Pappren möts sedan i mitten där de läggs runt en metallspindel. Hylsan drivs sedan framåt av en lång gummirem. Därefter går den vidare och kapas i rätt längder och packas i lådor av en robot. De färska hylsorna körs till en tork, där de får torka allt från tre till fem dagar. Hylsorna är mellan 50 centimeter till 8,5 meter långa med en diameter som varierar från 50 millimeter till 306 millimeter. Tjockleken kan växla från 3 millimeter till 22 millimeter. Det beror helt på vad kunderna har för krav när det gäller styrka på hylsorna. En pappershylsa till byggbranschen för att gjuta betong, kräver inte lika stor styrka som till pappersbruken där man kanske spolar upp 30 000 meter papper.

Vad används hylsorna till?

Varje gång någon frågar "vad jobbar du med?", och man svarar pappershylsor, så brukar folk ställa sig frågande. Vad menar du? Tänkt dig en toalettrulle som är 8 meter lång. Då brukar ljuset gå upp för många. Våra hylsor används i många olika industrier, men den största delen levereras till pappersindustrin. Det rullas upp papper till tidningar på våra hylsor, men också papper till hemmaskrivare. Det finns industrier som också rullar upp plast på hylsorna, medans byggindustrin använder dem till att gjuta betong i.

Varför använder inte industrierna metallhylsor?

Det är en inte helt ovanlig fråga. Man har provat både aluminiumhylsor och andra metallhylsor på olika fabriker, men de hylsorna klarar helt enkelt inte trycket. Metallhylsorna blir sneda och måste skickas på rätning. Dessutom går det åt så stora mängder hylsor, att ett retursystem med hylsor hade blivit väldigt dyrt. Vi gör ju alltid kvalitetskontroller av hylsorna för att se till så de håller den kvalitet som krävs. Det är en otroligt bra hållbarhet på pappershylsor.

Vad är det bästa med er arbetsplats?

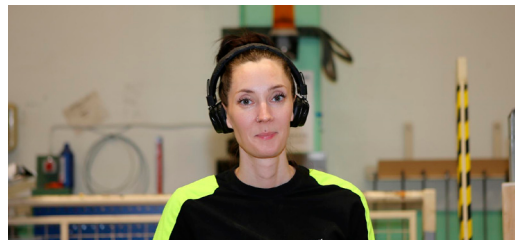
Det är nog kamratskapet, men vi har också bra villkor på arbetsplatsen.

Richard Hassel funderar.

Camilla Edner ställer om maskin.

Katja Wallin huvudskyddsombud.

Magnus Andersson kör maskin.

Skarvning av papper.

Arbetstiden är dagtid och vi slutar klockan 13:00 på fredagar. Tillgång till massage på betald arbetstid, privata sjukförsäkringar, bra lönebild oavsett om du är ny eller gammal. Det är en relativt tyst arbetsmiljö. Det blir lite familjekänsla. Men så har vi en otroligt stark fackklubb med över 100 procents organisationsgrad eftersom även många av våra vikarier är medlemmar. I dialog, har vi fått till många bra förmåner för oss på golvet.

Richard Hassel

Det mytomspunna berget Tarfala, beläget på Kungsleden inte långt från Kebnekaise fjällstation.

En gränssten mellan Sverige och Norge

FJÄLLVANDRING

NÅGOT FÖR DIG?

Så här när vintern pågår och hemmakvällarna känns mörka och långa kan det vara trevligt att fundera på vilka möjligheter som finns inför kommande semester. När det är varmare och ljusare ute igen. En av dessa möjligheter stavas f-j-ä-l-l-v-a-n-d-r-i-n-g. Det är otvetydigt en mycket speciell upplevelse som alla skulle må bra av att prova på. Med rätt förberedelser kan du göra en vandring som passar just dig, den kan göras mycket tuff eller mycket enkel, allt efter behov. Att leva utan ström och framför allt "offline" under ett antal dagar är helt enkelt underbart. Som en vandrare från USA uttryckte det på en av mina vandringar: "Det här är storstädning i skallen".

Att vara väl förberedd är oerhört viktigt, förberedelserna är en del av resan helt enkelt. Den första frågan att ställa sig är självklart var man tänker sig vandra någonstans. Många gör misstaget att gå ut alldeles för hårt. Det finns till och med de som griper sig an Sarek nationalpark direkt. Sarek är en nationalpark som antar rent mytiska proportioner. Här finns det inget som är tillrättalagt, här finns inga markerade leder och inga övernattningsstugor, det är kort sagt inget för nybörjare. Klarar man en vandring här blir man däremot belönad av det vackraste och mest spek-

takulära som Sverige har att erbjuda, det gäller att lyssna på sig själv. Ett gångbart tips är att köpa en riktigt bra vandringskarta över det område man är nyfiken på. De ger bättre information än alla websidor i världen. Jag rekommenderar att vandra där det finns stugor att tillgå, utbudet är stort, både i Sverige och Norge. Att ligga i tält har helt säkert sin charm, men man måste ha klart för sig vad det innebär. Packningen springer fort upp i tjugo kilo och mer med tält och allt. Övernattar du i stugor klarar du dig med åtta till tio kilo. Ett oerhört stort plus med övernattningar i stu-

gor är att du får möjlighet att torka dina persedlar, oftast med hjälp av vedkaminer. En del stugor har speciella torkrum med en särskild kamin. Man får möjlighet att starta om helt enkelt.

Min senaste vandring startade i Abisko och avslutades i Nikkaluokta via fyra nätter i Norge, totalt sexton mil. Vi bodde dels i STF: s stugor i Sverige som alla var bemannade och dels i stugor i Norge som var obemannade men av mycket hög klass. Norge är ju känt för att vara dyrt men det stämmer inte beträffande boende i vandringsstugor. Är du

Utmed markerade leder passeras stora vattendrag mestadels på gångbroar. Uppgraderade kartor är ett måste, ibland kan utmärkta broar vara borta, det har jag fått erfara.

medlem i STF, Svenska Turistföreningen, kostar det endast 200 norska kronor för en natt, är du medlem i DNT, Den Norske Turistforeningen blev det ytterligare 50 kronor billigare. Du måste dock hyra eller ännu hellre köpa en stugnyckel av DNT. Den passar alla vandringsstugor i Norge. Du skriver upp i en gästbok att du har övernattat och betalar när du kommer hem. Ett mycket smidigt sätt som uppenbarligen fungerar utmärkt. De Svenska stugorna betalar man billigast om man bokar i förväg. Kostnaden för dessa stugor ligger mellan 360 – 410 kronor för en natt. Vissa boenden erbjuder bastu och en liten affär där man kan komplettera matförrådet.

Det finns vissa vandringleder man bör se upp med. Kungsleden exempelvis. Den är brutalt upptrampad och boendet dyrare än vid andra leder. Efter pandemin har det startats

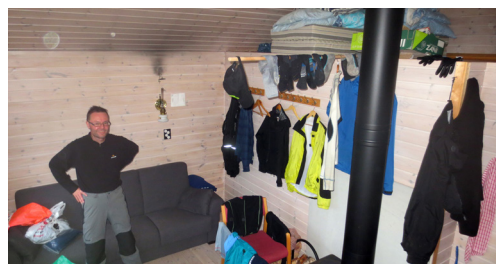

Mat kan man med fördel iordningställa hemma och torka själv, det blir både bäst och billigast. På plats är det därefter bara att tillsätta vatten. Hungrig är man mest hela tiden.

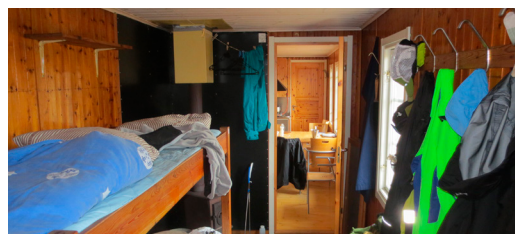
en debatt där många, framförallt samerna, menar att vandringen sliter alltför hårt på fjälllandskapet och att det hotar rennäringen. Ett sådant område är Storulvån – Blåhammar – Sylarnas Fjällstation. Den är oerhört populär och tillrättalagd, så undvik den! Dessutom ganska tråkig att vandra om ni frågar mig. Min erfarenhet är att man får mycket mer genuina upplevelser vid små vandringsleder, med små enkla övernattningsstugor. Inte lika många vandrare, billigare boenden, större upplevelser och inte nödvändigtvis mer krävande att vandra. När vi vid nämnda vandring kom fram till Kebnekajse fjällstation var det som en annan värld mötte oss. Det är en i sanning imponerande anläggning där den första delen byggdes redan 1907. Här finns alla moderna bekvämligheter, stationen är elektrifierad och har full mobiltäckning. Stationen blev totalrenoverad så sent som 2015 och har otroliga 55 säsongsanställda. Från att i åtta dagar nära nog vandrat helt på egen hand kom vi alltså till ett boende som vi inte på något sätt var vana vid. Vi fick nästan en chock över att träffa så många vandrare som till allra största delen var Svenskar som alla skulle bestiga Kebnekajse. Jag vill inte på något sätt döma och påstå att de gjorde fel, jag vill själv mycket gärna bestiga toppen någon dag om jag får möjlighet. Men det är synd att så många missar det rofyllda och sköna som vår typ av vandring erbjuder.

Stugorna i Norge är av mycket hög kvalitet, såväl de obemannade som de bemannade. Att övernatta i vandringsstugor i Norge är faktiskt lite billigare än av det är i Sverige – Om man skriver in sig som medlem i Norske Turistforeningen.

En stor fördel med stugor är möjligheten att på ett snabbt sätt torka en genomblöt utrustning inför nästa etapp.

STF stugor i fjällvärlden är väldigt lika varandra beträffande inredning. Här syns en stuga vid Singi.

Kebnekajse fjällstation men alla bekväma moderniteter, el, mobiltäckning, restaurang.

De flesta som bodde på fjällstationen hade istället vandrat de 19 kilometerna från Nikkaluokta, botten en natt på fjällstationen under full bekvämlighet, betalat en dryg tusenlapp för en guidad tur upp till toppen för att sedan gå ner igen. Bestigningen av toppen är mycket tuffare än vad många tror så den efterföljande dagen var det många som gladeligen betalade ytterligare 850kr för att få flyga helikopter tillbaka till Nikkaluokta igen. Flera av de vi träffade inne på fjällstationen höjde på ögonbrynen när vi berättade om vår vandring och vad vi hade upplevt.

Det är viktigt att ta reda på så mycket fakta som möjligt. När är stugorna tillgängliga? Vissa dagar är städ dagar och då kan man inte bo där. Hur är lederna? Längden på lederna säger egentligen ingenting. En dagsetapp på 27 km kan vara hur lätt som helst medan en etapp på 12 km kan vara en gigantisk utmaning. Kostnaden då? Min senaste resa kos-

tade nästan 8000kr jämt. Då unnade vi oss lite "lyx" på Kebnekajse fjällstation i form av en grandios trerätters middag plus några andra saker vi egentligen klarat oss utan. Hade vi snålat hade vi klarat oss en tusenlapp billigare. Då ingick bil till Landvetter med parkering, flyg till Kiruna via Arlanda, buss från Kiruna till Abisko, boende med mat i tolv dagar, buss från Nikkaluokta till Kiruna, flyg och slutligen bil hem.

Man gör klokast i att laga all mat hemma och torka den. Maten för åtta dagars vandring vägde ungefär tre kilo. Gröt med mjölk till frukost, nyponsoppa eller liknande till lunch och köttfärssås med pasta till middag, hur låter det? Min reskamrat Per Larsson som tidigare vandrat hela Nordkalotten bjöd på fantastisk mat hela veckan. Renskav, Nasigoreng mm, allt torkat i sin egen tork hemma i Falköping. Det är viktigt med bra mat under vandringen. Självklart finns det frystorkad mat att köpa, oerhört smidigt och riktigt gott. Kostnaden blir ju dock en annan.

Utrustning då? Det är viktigt att ha bra grejer när man vandrar. Kängor är självklart viktigt. Det gäller att prova sig fram, backa inte för några kostnader när det gäller vad du har på fötterna, köp det som känns bäst. Det funkar inte att köpa kängor via nätet, kosta på dig att handla i en butik som kan det här. Viktigt att gå in kängorna ordentligt innan man ger sig av. Vi träffade några som fått sina fötter skavda både här och där och det slipper du om du förbe-

rett dig. Strumpor är också viktigt, det är många som missar det. Ett par tunna inpå foten och ett par tjocka sockar ytterligare så att all slitage sker mellan sockarna. De speciella sockarna finns i butiker som säljer kängor, jätteviktigt att ha rätt grejer. Man ska ha vandringsryggsäck som är smal och lång, det funkar inte med en vanlig kort ryggsäck, då kan du skava sönder ryggen. Regnskydd till ryggsäcken är ett måste, likaså vattentäta påsar att lägga utrustning i inne i ryggsäcken. Mössa och rejäla handskar, även om du vandrar på sommaren. Det missade jag vid min första vandring! Det misstaget gör jag inte om, det är då ett som är säkert. Övernattar man i stugor kan man skipa sovsäcken och istället köpa en uppsättning sidenlakan. Otroligt sköna att sova i och de tar nästan ingen plats i packningen, även vikten är närmast försumbar. Flyger man till resmålet kan utbyteskläder skickas upp till den sista boendeplatsen. Det kostar inte många kronor och man slipper några onödiga kilon att bära. Jag hade med mig sammanlagt nio kilo vilket är helt okej. Det finns ett oändligt antal sajter som ger bra tips på packning.

Jag föredrar som sagt att vandra de mindre lederna som jag uppfattar som mycket trevligare. Lederna är utmärkta med målade rösen, i Norge är märkningen röd och i Sverige är de orange. Man träffar alltid mycket folk från många olika länder, USA, Schweiz, Tyskland för att nu nämna några exempel. Alla var helt euforiska över denna vildmark med alla dess otroliga vyer. Vi har upplevt många fantastiska stunder på våra vandringar som skett i alla slags väder, allt från värmande sol utan vind till snöblandat regn i stormbyar. Att vandra mitt i september kan jag helt klart rekommendera, otroliga höstfärger och inte en enda mygga! Vandringarna i Norge är stundtals mycket tuffa. Utan vår vetskap hamnade vi gång på en av Norges absolut tuffaste leder där varje steg gjordes på väldiga klappstenar och glaciärer. Ett enda felsteg hade mycket väl kunnat leda till ett benbrott. Av alla vackra vyer vi upplevt var det en som stack ut lite extra, nämligen Neasketvag-

Fräscha kängor är ett måste. Annars kan det som här sluta illa. Tio dagars vandring blev till en plåga för min kompis Per.

gi. En hänförande utsikt där man vid bra väder ser Kebnekajsemassivet och det spektakulära fjället Tarfael. Dalen är U formad och måste vara en av de mest spektakulära utsikter vi har här i Sverige. Alla namn häruppe har Samiskt ursprung och har med åren blivit aningen försvenskade och förnorskade. När vi bodde i näraliggande Hukejaurestugan fick vi uppleva något av en biologisk sensation. Tjärnen framför stugan gästades av "Svartnäbbad Islom" som normalt bara finns på Island och på några öar i Kanada. Vår värdinna väckte oss dessutom mitt i natten och visade oss ett spektakulärt norrsken, ett fenomen som turister från hela världen åker till fjällvärlden för att beskåda. Härliga minnen!

Jag påstår att alla som klarar av att gå klarar av en fjällvandring. Jag är på intet sätt särskilt vältränad men med rätt förberedelser klarar man mer än vad man tror. Det finns

vandringsleder med stugboende för alla nivåer av vandring. Utbudet i framförallt Norge är mycket stort men Sverige står inte långt efter. Det är en typ av semester som jag varmt rekommenderar, fysiken får

sig en uppsatsning och hjärnan får en avkoppling den inte får någon annanstans. Att leva offline är något som alla mår bra av. Frisk luft, ja det får man på köpet!

Dan Strängby

Fjällvärlden är lynnig, vädret växlar blott snabbt, terrängen likaså. En dagsetapp på 25 km kan vara hur enkel som helst, medan en annan etapp på 12km kan visa sig vara en gigantisk utmaning.

KOLLEKTIVAVTALETS EGNA DAG

Hur många högtider finns det egentligen att fira i Sverige?

Visst finns det de traditionella dagarna såsom påsk, midsommar, jul osv. Men på senare tid tycks det finnas något att fira varje dag. Det mesta kan firas såsom kanelbullens dag, lakritsdagen, jaktornetsdag osv. 17 mars är det dags för kollektivavtalets dag, en dag som vi tycker för tjänar all uppmärksamhet.

I Sverige har vi tecknat kollektivavtal sedan början av 1900-talet. Idag har 9 av 10 anställda i Sverige pension och försäkring via jobbet -

tack vare kollektivavtalet! Därför firar vi kollektivavtalets dag den 17 mars.

I kollektivavtalet finns det aktuella bestämmelserna om löner, arbetstid, ersättning för arbete på obekväma arbetstid, semester, sjuklön, försäkringar och avtalspension, villkor som arbetsgivaren är skyldig att följa.

Att arbeta hos en arbetsgivare utan kollektivavtal innebär att du avsägar dig alla rättigheter som finns i ett kollektivavtal och överlämnar all bestämmanderätt till arbetsgivaren som då också blir den ende vinnaren. Så det är viktigt att kollektivavtal tecknas för alla arbetsplatser för att du skall få det så bra som möjligt på jobbet. Om vissa arbetsgivare inte tecknar kollektivavtal och konkurrerar med sämre villkor än vad andra har så riskerar vi att på sikt få sämre förhållanden för alla. På en arbetsplats utan kollektivavtal finns inte längre någon garanti för att du får ut

rätt lön, övertidsersättning, försäkringsskydd eller avtalspension.

Alla fackförbund har olika kollektivavtal eftersom det är olika branscher och därmed har olika behov. Vad som gäller för just ditt jobb kan det förbund som äger kollektivavtalet på din arbetsplats svara på. Den svenska modellen och kollektivavtal ger dig som anställd trygghet.

"Vi lovar och försäkrar att aldrig någonsin, under några omständigheter, arbeta på sämre villkor eller till lägre lön än det vi nu lovat varandra."

Vi lovar varandra detta i den djupa insikten om att om vi alla håller detta löfte så måste arbetsgivaren uppfylla våra krav."

Länge leve kollektivavtalet och den Svenska modellen!

NORDAN I TANUMSHEDE

Vi som jobbar med Spånat & Tryckt hade det stora nöjet att besöka en verkligt häftig arbetsplats, nämligen NorDan i Tanumshede. NorDan grundades 1926 och har i dag växt till en koncern med cirka 2200 medarbetare och en omsättning på 4,7 miljarder kronor i koncernen. Den svenska verksamheten till NorDan, med försäljningskontor, fabriker och administration är samlat i bolaget NorDan AB, som har huvudkontor i Tanumshede. Fabrikerna ligger i Tanumshede, Bor och Kvillsfors. Företaget har säljkontor i Stockholm, Göteborg/Tanum, Malmö, Växjö och Bor.

Inne på företaget finns utställningar som visar företagets innovativa idéer beträffande fönstertillverkning. Imponerande var ordet.

En av GS klubbens förhandlare, Johan Kloth, förbereder ett fönster för beslagning av plåt och gläsning.

Fabrikerna är nyckelföretag i de lokala samhällena där man är etablerade. NorDan AB har idag runt 400 anställda fördelade på ledning, försäljning och marknad, produktion och produktutveckling. Även om mycket har skett på området när det gäller produktionstekniker garanteras hög kvalitet på hantverket som levereras. En lång tradition av kvalitet,

något som fabrikerna i Tanum, Bor och Kvillsfors är tydliga bevis på. Huvudmarknaden för NorDan är Norge, Sverige, Storbritannien och Irland. Huvudkontoret till NorDangruppen ligger på Moi i södra Rogaland, Norge. Företaget har fabriker i Norge, Sverige, Danmark, Polen och Baltikum.

Ljuset i tunneln

Vid vårt besök blir vi visade runt på företaget av klubbordförande Mikael Westlund som jobbat i Tanumsfabriken i nitton år samt Henrik Håkansson, förhandlare och vice ordförande. Klubben och företaget har en tuff tid bakom sig. Som så många andra företag inom träbranschen har även Tanum drabbats av uppsägningar på

NorDan har införskaffat en 3D skrivare som "skriver ut" nästan vilka fönsterdelar som helst i trägranulat.

Henrik Håkansson visar företagets impregneringsanläggning.

Vitt är givetvis en vanlig kulör, men kunden kan få fönstren i princip med vilken färg som helst.

”Det finns nästan ingen gräns för vad vi klarar av att tillverka när det kommer till fönster”

grund av arbetsbrist. Efter en rad medlemsmöten har man efter långa och jobbiga förhandlingar även gjort avtal om korttidsarbete, ett avtal som medlemmarna är nöjda med. ”jag tror att vi nu ser ljuset i tunneln”, säger Mikael. ”Det som räddat oss i den här lågkonjunkturen är att vi är oerhört flexibla i vår tillverkning, det finns nästan ingen gräns för vad vi klarar av att tillverka när det kommer till fönster”, fyller Henrik i. Vid vår rundvandring förstår jag vad det är han menar! Vi blir visade runda, ovala, spetsiga, böjda, gammaldags och hypermoderna fönster. Allt efter kundens önskemål. Det är egentligen bara fantasin som sätter begränsningar.

Simon Rohdin arbetar vid den senaste investeringen på NorDan, nämligen N-tech linan.

Innovativt

Som ett exempel på företagets innovativa arbete passerar vi en 3D skrivare av gigantiska mått. Delarna som ”skrivs ut” i denna skrivare består av ett material som heter trägranulat och är speciellt framtagen för att passa denna typ av tillverkning. Allt virke utom till trösklar vakuum impregneras med hjälp av en autoklav för ökad hållbarhet. Företaget lämnar en garanti på hela 30 år på sina produkter. Alla delar målas individuellt i de kulörer som kunderna efterfrågar. Varje produkt märks i fabriken egna system, detta för att man på ett enkelt sätt i monteringen ska kunna se vilka delar som krävs till respektive fönster.

Gediget hantverk

Gång på gång slås man av vilket oerhört hantverk det är att tillverka dessa fönster, i synnerhet när man erbjuder ett sådant stort och brett sortiment. Alla fönster är tillverkade i trä men man erbjuder även kunden att få en aluminiumbeklädnad som gör fönstren underhållsfria. NorDan erbjuder också fönsterglas som är självputsande, imfria och ljudisolerade för att bara nämna några exempel!

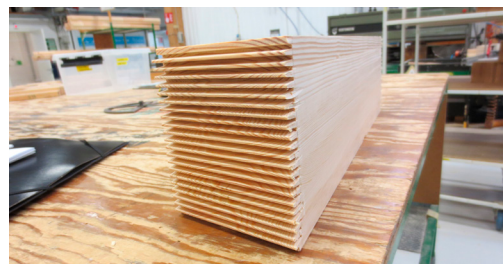
Det var upplyftande att besöka en arbetsplats som NorDan. På klubbens årsmöte redogjorde klubbstyrelsen för ett imponerande förhandlingsarbete där alla medlemmar hela tiden varit involverade. Klubbstyrelsen fick en välförtjänt applåd av sina medlemmar på mötet, mycket trevligt. Med den uppenbara medlemssnyttan känns det därför konstigt att inte klubben har en hundra procentig organisationsgrad, något som klubben strävar efter och som med all säkerhet kommer att uppfyllas i framtiden. Vi tackar för besöket och önskar alla på NorDan i Tanumshede hjärtligt lycka till!

Vill du veta mer om NorDan? Gå in på www.nordan.se/produkter/tanum

Dan Strängby

Exempel på fönsterbågar som tillverkas på NorDan i Tanumshede.

Del av en kommande fönsterkarm som ska limmas ihop med nästa. Ett verkligt hantverk!

Henrik Håkansson håller upp början till ett fönster.

Klubbstyrelsemedlemmen Simon Torgilsman jobbar vid en av företagets Conturex maskiner.

Klubbordförande Mikael Westlund visar upp två färdiga fönster klara för leverans.

ÅRSMÖTEN

Klubben på Svedbergs i Dalstorp genomförde sitt årsmöte. Följande styrelse valdes: Leif Dahl, ordförande. Övriga ledamöter: Johlene Svensson, Reijo Karjalainen, Magnus Kjellberg, Susanne Andersson, Mario Nemet, suppleant, Mattias Johansson, suppleant.

Klubben på C&D snickerier i Falköping har hållit sitt ordinarie årsmöte. Mötet gästades av sektionens ordförande Tanja Räisänen. Den nya styrelsen på C&D: Andreas Karlsson, Fredrik Hassvik, Holger Hommann, Said Alsafar och Emil Jonsson.

Årsmötet på Gyllensvaans Möbler gick av stapeln under en intensiv dag i januari. Klubben höll tre möten, ett för varje skift. Avdelningsordförande Henrik Brolin från Kinnarp gästade. Till ordförande valdes Jonas Kling, till vice Dan Strängby, sekreterare Tanja Räisänen, ledamöter Albin Sjöberg, Svante Ronnerstam samt Josefin Hellström Augustsson.

Årsmöte har hållits på klubben Corex i Bäckeфорs. Richard Hassel omvaldes som ordförande. Vice ordförande Daniel Johansson, Sekreterare Katja Wallin, Kassör Anna Uddén, Ledamot Camilla Edner. Mötet beslöt även att utöka styrelsen från fem ledamöter till sju. Mötet inlededes med smörgåstårter och ett anförande av den tillresta gästen Dan Strängby från Falköping.

Årsmöte har hållits på NorDan i Tanumshede.

Den nyvalda styrelsen ser ut enligt följande: Simon Torgilsman, Mikael Westlund, ordförande, Henrik Håkansson och Johan Kloth.

Sektion Falköping höll sitt ordinarie årsmöte i stadens Bowlinghall-restaurang. Kvällen inleddes med mötet. Därefter följde hamburgare och Bowling! Följande styrelse valdes: Ordförande Tanja Räisänen. Ledamöter: Mikael Svensson, Andreas Karlsson, Fredrik Wennbom, Patrik Andersson, Svante Ronnerstam, Dan Strängby, Holger Hommann, Johan Darius.

BYGG BORT KRISEN - BYGG BOSTÄDER!

Rubriken var huvudbudskapet under kvällens mycket välbesökta demonstration där flera hundra deltagare samlades för att visa sitt stöd för GS fackets och Byggnads gemensamma manifestation på Segels torg i Stockholm för ett ökat byggnande.

På plats överlämnade GS och Byggnads gemensamt 18155 namnunderskrifter till bostadsminister Andreas Carlsson som också kom för att lyssna på talen.

En av talarna som var på plats var Roger Pettersson som tillsammans med ett trettiotal andra GS medlemmar tog sig från olika delar av Småland hela vägen till Stockholm för att visa sitt missnöje med regeringens bostadspolitik. "Branschen går åt helvete - regeringen måste agera!", sa Roger Pettersson.

GS förbundsordförande Per-Olof Sjöo talade också på demonstrationen. "I andra länder klarar man av att både bygga bostäder och bekämpa inflationen, det kan vi göra även i Sverige", sa Per-Olof Sjöo.

På demonstrationen talade även byggnadsmedlemmen Stefan Slottensjö, Byggnads förbundsordförande Johan Lindholm och Hyresgästföreningens ordförande Marie Linder.

Hämtat från GS hemsida

